

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ**για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση, της σύμβασης για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε διασυνοριακό πλαίσιο**

ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τη σημασία της ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών πτυχών, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, στην εκπόνηση και έγκριση σχεδίων και προγραμμάτων και, στον ενδεδειγμένο βαθμό, πολιτικών και νομοθεσίας,

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ να προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και βασιζόμενα, κατά συνέπεια, στα συμπεράσματα της διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (Rio ντε Τζανέιρο, Βραζιλία, 1992), ιδιαίτερα στις αρχές 4 και 10 της Δήλωσης του Rio για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη και την Agenda 21, καθώς και στο αποτέλεσμα της τρίτης Υπουργικής διάσκεψης για το Περιβάλλον και την Υγεία (Λονδίνο, 1999) και της Παγκόσμιας Συνόδου Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Γιοχάνεσμπουργκ, Νότια Αφρική, 2002),

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τη σύμβαση για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε διασυνοριακό πλαίσιο, του Esroo, Φινλανδία, της 25ης Φεβρουαρίου 1991, και την απόφαση Π/9 των μερών της σύμβασης στη Σόφια, στις 26 και 27 Φεβρουαρίου 2001, όπου αποφασίστηκε η εκπόνηση ενός νομικά δεσμευτικού πρωτοκόλλου για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι η στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση θα πρέπει να παίζει σημαντικό ρόλο στην εκπόνηση και έγκριση σχεδίων, προγραμμάτων και, στον ενδεδειγμένο βαθμό, πολιτικών και νομοθεσίας, και ότι η ευρύτερη εφαρμογή των αρχών της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σε σχέδια, προγράμματα, πολιτικές και νομοθεσία θα συμβάλει στην περαιτέρω ενίσχυση της συστηματικής ανάλυσης των σημαντικών περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ το κύρος της σύμβασης για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, που συνάφθηκε στο Aarhus της Δανίας στις 25 Ιουνίου 1998, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές παραγράφους της δήλωσης της Lucca, που εγκρίθηκε στην πρώτη σύνοδο των μερών της,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ, συνεπώς, της σημασίας της συμμετοχής του κοινού στη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τα οφέλη για την υγεία και την ευημερία των παρούσων και μελλοντικών γενεών στην περίπτωση κατά την οποία η ανάγκη προστασίας και βελτίωσης της ανθρώπινης υγείας ληφθεί υπόψη ως αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης, και αναγνωρίζοντας τις σχετικές εργασίες στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας,

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ την ανάγκη αλλά και τη σημασία ενδυνάμωσης της διεθνούς συνεργασίας για την εκτίμηση των διασυνοριακών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, των προτεινόμενων σχεδίων και προγραμμάτων και, στον ενδεδειγμένο βαθμό, των πολιτικών και της νομοθεσίας,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΑ ΕΞΗΣ:

Άρθρο 1**Στόχος**

Ο στόχος του παρόντος πρωτοκόλλου είναι η επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

α) με την εξασφάλιση ότι λαμβάνονται πλήρως υπόψη οι περιβαλλοντικές πτυχές, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, στην ανάπτυξη σχεδίων και προγραμμάτων·

β) με τη συμβολή στο συνυπολογισμό των περιβαλλοντικών πτυχών, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, κατά τη θέσπιση πολιτικών και νομοθεσίας·

γ) με την καθιέρωση σαφών, διαφανών και αποτελεσματικών διαδικασιών για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση·

δ) με τη συμμετοχή του κοινού στη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση, και

ε) με τη μέσω των ανωτέρω ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πτυχών, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, στα μέτρα και μέσα που προορίζονται για την προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης.

Άρθρο 2**Ορισμοί**

Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου,

1. «Σύμβαση» σημαίνει τη σύμβαση για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε διασυνοριακό πλαίσιο.
2. «Μέρος» σημαίνει, εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά στο κείμενο, συμβαλλόμενο μέρος του παρόντος πρωτοκόλλου.
3. «μέρος προέλευσης» σημαίνει το μέρος ή τα μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου, στην επικράτεια του οποίου/των οποίων πρόκειται να καταρτιστεί σχέδιο ή πρόγραμμα.
4. «Θιγόμενο μέρος» σημαίνει το μέρος ή τα μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου, που ενδέχεται να θιγούν από τις διασυνοριακές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, σχεδίου ή προγράμματος.
5. «Σχέδια και προγράμματα» είναι σχέδια και προγράμματα, καθώς και οποιεσδήποτε τροποποιήσεις τους, που:
 - α) απαιτούνται από νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις και
 - β) υπόκεινται σε εκπόνηση ή/και έγκριση από αρχή ή εκπονούνται από αρχή προς έγκριση, μέσω επίσημης διαδικασίας, από κοινοβούλιο ή κυβέρνηση.
6. «Στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση» σημαίνει την αξιολόγηση των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, η οποία περιλαμβάνει τον καθορισμό του πεδίου μιας περιβαλλοντικής έκθεσης και την εκπόνησή της, τη διαδικασία συμμετοχής του κοινού και τη διενέργεια διαβουλεύσεων, και το συνυπολογισμό της περιβαλλοντικής έκθεσης και των αποτελεσμάτων της συμμετοχής του κοινού και των διαβουλεύσεων σε σχέδιο ή πρόγραμμα.
7. «Περιβαλλοντικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία» σημαίνει οιοσδήποτε επιπτώσεις στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στην ανθρώπινη υγεία, στη χλωρίδα, την πανίδα, τη βιοποικιλότητα, το έδαφος, το κλίμα, τον ατμοσφαιρικό αέρα, το νερό, το τοπίο, τις φυσικές τοποθεσίες, τους υλικούς πόρους, την πολιτιστική κληρονομιά καθώς και την αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών των παραγόντων.
8. «Κοινό» σημαίνει ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα και, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική, οι ενώσεις, οργανώσεις ή ομάδες τους.

Άρθρο 3**Γενικές διατάξεις**

1. Κάθε μέρος λαμβάνει τα αναγκαία νομοθετικά, κανονιστικά και λοιπά μέτρα για την υλοποίηση των διατάξεων του παρόντος πρωτοκόλλου σε ένα σαφές και διαφανές πλαίσιο.

2. Κάθε μέρος προσπαθεί να εξασφαλίσει ότι οι κρατικοί λειτουργοί και οι αρχές του παρέχουν τη συνδρομή τους και οδηγίες στο κοινό σε θέματα που καλύπτονται από το παρόν πρωτόκολλο.

3. Κάθε μέρος διασφαλίζει την ενδεδειγμένη αναγνώριση και υποστήριξη των ενώσεων, οργανισμών ή ομάδων που προωθούν την περιβαλλοντική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της υγείας, στο πλαίσιο του παρόντος πρωτοκόλλου.

4. Οι διατάξεις του παρόντος πρωτοκόλλου δεν θίγουν το δικαίωμα των μερών να διατηρούν ή να εισάγουν συμπληρωματικά μέτρα σε σχέση με τα θέματα που καλύπτονται από το παρόν πρωτόκολλο.

5. Κάθε μέρος προωθεί τους στόχους του παρόντος πρωτοκόλλου σε συναφείς διεθνείς διαδικασίες λήψης αποφάσεων και στο πλαίσιο των οικείων διεθνών οργανισμών.

6. Κάθε μέρος διασφαλίζει ότι τα πρόσωπα που ασκούν τα δικαιώματά τους σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος πρωτοκόλλου δεν υφίστανται κυρώσεις, ούτε διώκονται, ούτε παρενοχλούνται καθ' οιονδήποτε τρόπο για την ανάμειξή τους. Η παρούσα διάταξη δεν θίγει τις εξουσίες των εθνικών δικαστηρίων να επιδικάζουν εύλογα έξοδα σε δικαστικές διαδικασίες.

7. Εντός του πεδίου εφαρμογής των σχετικών διατάξεων του παρόντος πρωτοκόλλου, το κοινό δύναται να ασκεί τα δικαιώματά του χωρίς διάκριση λόγω υπηκοότητας, ιθαγένειας ή τόπου διαμονής και, στην περίπτωση νομικού προσώπου, χωρίς διάκριση ανάλογα με τον τόπο της έδρας ή του πραγματικού κέντρου άσκησης των δραστηριοτήτων του.

Άρθρο 4**Πεδίο εφαρμογής για τα σχέδια και προγράμματα**

1. Κάθε μέρος εξασφαλίζει τη διενέργεια στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης για σχέδια και προγράμματα που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 και τα οποία ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία.

2. Στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση πραγματοποιείται για σχέδια και προγράμματα τα οποία εκπονούνται στους τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας, της αλιείας, της ενέργειας, της βιομηχανίας συμπεριλαμβανομένης της εξόρυξης, των μεταφορών, της περιφερειακής ανάπτυξης, της διαχείρισης αποβλήτων, της διαχείρισης υδάτινων πόρων, των τηλεπικοινωνιών, του τουρισμού, της χωροταξίας ή της χρήσης του εδάφους, και τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο για τις μελλοντικές εγκρίσεις έργων που αναφέρονται στο παράρτημα I και άλλων έργων που απαριθμούνται στο παράρτημα II, για τα οποία απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων βάσει της εθνικής νομοθεσίας.

3. Για τα σχέδια και προγράμματα, πλην εκείνων που αναφέρονται στη παράγραφο 2 και τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο για μελλοντικές εγκρίσεις έργων, διενεργείται στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση εφόσον το αποφασίσει κάποιο μέρος σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1.

4. Για σχέδια και προγράμματα που αναφέρονται στην παράγραφο 2, τα οποία καθορίζουν τη χρήση μικρών περιοχών σε τοπικό επίπεδο, και για ήσσονες τροποποιήσεις των αναφερόμενων στην παράγραφο 2 σχεδίων και προγραμμάτων, διενεργείται στρατηγική εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων μόνον εφόσον το αποφασίσει κάποιο μέρος σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1.

5. Τα ακόλουθα σχέδια και προγράμματα δεν υπάγονται στο παρόν πρωτόκολλο:

α) σχέδια και προγράμματα που εξυπηρετούν αποκλειστικά σκοπούς εθνικής άμυνας ή καταστάσεις έκτακτης ανάγκης·

β) χρηματοδοτικά ή προϋπολογιστικά σχέδια και προγράμματα.

Άρθρο 5

Εξέταση

1. Κάθε μέρος αποφασίζει κατά πόσον τα σχέδια και προγράμματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφοι 3 και 4, ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, είτε εξετάζοντας κάθε επιμέρους περίπτωση, είτε καθορίζοντας συγκεκριμένους τύπους σχεδίων και προγραμμάτων, είτε συνδυάζοντας τις δύο αυτές προσεγγίσεις. Προς το σκοπό αυτό, κάθε μέρος λαμβάνει υπόψη σε όλες τις περιπτώσεις τα κριτήρια που ορίζονται στο παράρτημα III.

2. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι, κατά την εφαρμογή των διαδικασιών της ανωτέρω παραγράφου 1, διενεργούνται διαβουλεύσεις με τις περιβαλλοντικές και υγειονομικές αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 1.

3. Κάθε μέρος προσπαθεί να παρέχει, στον ενδεδειγμένο βαθμό, δυνατότητες συμμετοχής του ενδιαφερόμενου κοινού στη διαδικασία εξέτασης σχεδίων και προγραμμάτων βάσει του παρόντος άρθρου.

4. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι τα συμπεράσματα διατίθενται έγκαιρα στο κοινό βάσει της παραγράφου 1, μέσω δημόσιας κοινοποίησης ή με άλλα κατάλληλα μέσα, όπως τα ηλεκτρονικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των λόγων για τη μη απαίτηση πραγματοποίησης στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης.

Άρθρο 6

Περιεχόμενο των εκθέσεων

1. Κάθε μέρος θεσπίζει ρυθμίσεις για τον καθορισμό των σχετικών πληροφοριών που περιλαμβάνονται στην έκθεση περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2.

2. Κάθε μέρος εξασφαλίζει τη διεξαγωγή διαβουλεύσεων με τις αρμόδιες περιβαλλοντικές και υγειονομικές αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 1, κατά τον καθορισμό των σχετικών πληροφοριών που πρέπει να περιλαμβάνονται στην έκθεση περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

3. Κάθε μέρος προσπαθεί, στον ενδεδειγμένο βαθμό, να παρέχει δυνατότητες συμμετοχής του ενδιαφερόμενου κοινού κατά τον καθορισμό των σχετικών πληροφοριών που πρέπει να περιλαμβάνονται στην έκθεση περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Άρθρο 7

Έκθεση περιβαλλοντικών επιπτώσεων

1. Για τα σχέδια και προγράμματα για τα οποία απαιτείται στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση, κάθε μέρος εξασφαλίζει την εκπόνηση έκθεσης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

2. Σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο 6, στην έκθεση περιβαλλοντικών επιπτώσεων εντοπίζονται, περιγράφονται και αξιολογούνται οι ενδεχόμενες σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, από την υλοποίηση του σχεδίου ή του προγράμματος και οι εύλογες εναλλακτικές δυνατότητες. Η έκθεση περιλαμβάνει τις πληροφορίες που προβλέπονται στο παράρτημα IV και που ευλόγως μπορεί να απαιτηθούν, λαμβάνοντας υπόψη:

α) τις υφιστάμενες γνώσεις και μεθόδους εκτίμησης·

β) το περιεχόμενο και το επίπεδο λεπτομερειών στο σχέδιο ή το πρόγραμμα και το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η διαδικασία λήψης απόφασης·

γ) τα συμφέροντα του κοινού και

δ) τις ανάγκες πληροφόρησης της αρχής η οποία λαμβάνει την απόφαση.

3. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι το ποιοτικό επίπεδο των εκθέσεων περιβαλλοντικών επιπτώσεων ικανοποιεί τις απαιτήσεις του παρόντος πρωτοκόλλου.

Άρθρο 8

Συμμετοχή του κοινού

1. Κάθε μέρος μεριμνά ώστε να παρέχεται έγκαιρη και ουσιαστική δυνατότητα συμμετοχής του κοινού, εντός εύλογων χρονικών περιθωρίων, όταν ακόμα όλες οι εναλλακτικές δυνατότητες είναι ανοικτές, στη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση σχεδίων και προγραμμάτων.

2. Κάθε μέρος εξασφαλίζει την έγκαιρη πρόσβαση του κοινού, με ηλεκτρονικά ή άλλα ενδεδειγμένα μέσα, στο προκαταρκτικό σχέδιο ή πρόγραμμα και στην έκθεση περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

3. Κάθε μέρος εξασφαλίζει, για τους σκοπούς των παραγράφων 1 και 4, τον καθορισμό του ενδιαφερόμενου κοινού, συμπεριλαμβανομένων των αρμοδίων μη κυβερνητικών οργανώσεων.

4. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι το κοινό που αναφέρεται στην παράγραφο 3 έχει τη δυνατότητα να εκφράσει τη γνώμη του για το προκαταρκτικό σχέδιο ή πρόγραμμα και για την έκθεση περιβαλλοντικών επιπτώσεων εντός εύλογου χρονικού περιθωρίου.

5. Κάθε μέρος ρυθμίζει τις λεπτομέρειες σχετικά με την ενημέρωση και τις διαβουλεύσεις με το ενδιαφερόμενο κοινό καθώς και για τη δημοσιοποίησή τους. Προς το σκοπό αυτό, κάθε μέρος λαμβάνει υπόψη, στον κατάλληλο βαθμό, τα στοιχεία που αναφέρονται στο παράρτημα V.

Άρθρο 9

Διαβουλεύσεις με περιβαλλοντικές και υγειονομικές αρχές

1. Κάθε μέρος ορίζει τις αρχές με τις οποίες πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις και οι οποίες, λόγω των ειδικών περιβαλλοντικών ή υγειονομικών αρμοδιοτήτων τους, ενδέχεται να ενδιαφέρονται για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, από την υλοποίηση του σχεδίου ή προγράμματος.

2. Το προκαταρκτικό σχέδιο ή πρόγραμμα και η έκθεση περιβαλλοντικών επιπτώσεων διατίθενται στις αρχές που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

3. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι παρέχεται εγκαίρως στις αρχές της παραγράφου 1 ουσιαστική δυνατότητα, εντός εύλογων χρονικών περιθωρίων, να εκφράσουν τη γνώμη τους επί του προκαταρκτικού σχεδίου ή προγράμματος και επί της έκθεσης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

4. Κάθε μέρος καθορίζει τις λεπτομερείς ρυθμίσεις για την ενημέρωση και τις διαβουλεύσεις με τις περιβαλλοντικές και υγειονομικές αρχές που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 10

Διασυνοριακές διαβουλεύσεις

1. Σε περίπτωση που κάποιο μέρος προέλευσης κρίνει ότι η υλοποίηση σχεδίου ή προγράμματος ενδέχεται να έχει σημαντικές διασυνοριακές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, ή στην περίπτωση κατά την οποία κάποιο μέρος το οποίο ενδέχεται να θιγεί σημαντικά το ζητήσει, το μέρος προέλευσης ειδοποιεί, το συντομότερο δυνατόν πριν από την έγκριση του σχεδίου ή προγράμματος, το θιγόμενο μέρος.

2. Η ειδοποίηση αυτή περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων:

α) την αποστολή του προκαταρκτικού σχεδίου ή προγράμματος και της έκθεσης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, με στοιχεία σχετικά με τις πιθανές διασυνοριακές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία και

β) πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία λήψης απόφασης, συμπεριλαμβανομένου ενδεικτικού εύλογου χρονοδιαγράμματος για τη διαβίβαση παρατηρήσεων.

3. Το θιγόμενο μέρος, εντός των χρονικών ορίων που ορίζονται στην ειδοποίηση, δηλώνει στο μέρος προέλευσης κατά πόσον επιθυμεί να προβεί σε διαβουλεύσεις πριν από την έγκριση του σχεδίου ή του προγράμματος και, στην περίπτωση αυτή, τα ενδιαφερόμενα μέρη προβαίνουν σε διαβουλεύσεις σχετικά με τις ενδεχόμενες διασυνοριακές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, από την υλοποίηση του σχεδίου ή προγράμματος και σχετικά με τα προβλεπόμενα μέτρα για την πρόληψη, μείωση ή άμβλυση των δυσμενών αυτών επιπτώσεων.

4. Όταν διεξάγονται οι διαβουλεύσεις αυτές, τα ενδιαφερόμενα μέρη συμφωνούν για λεπτομερείς ρυθμίσεις που εξασφαλίζουν ότι το ενδιαφερόμενο κοινό και οι αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 1, του θιγόμενου μέρους, ενημερώνονται και έχουν τη δυνατότητα να διαβιβάσουν τη γνώμη τους επί του προκαταρκτικού σχεδίου ή προγράμματος και επί της έκθεσης περιβαλλοντικών επιπτώσεων εντός εύλογου χρονικού πλαισίου.

Άρθρο 11

Απόφαση

1. Κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι κατά την έγκριση σχεδίου ή προγράμματος λαμβάνονται δεόντως υπόψη:

α) τα συμπεράσματα της έκθεσης περιβαλλοντικών επιπτώσεων·

β) τα μέτρα για την πρόληψη, μείωση ή άμβλυση των δυσμενών επιπτώσεων που εντοπίζονται στην περιβαλλοντική μελέτη, και

γ) τις παρατηρήσεις που λήφθηκαν σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 10.

2. Όταν εγκρίνεται σχέδιο ή πρόγραμμα, κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι ενημερώνονται το κοινό, οι αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 και τα μέρη με τα οποία διεξήχθησαν διαβουλεύσεις σύμφωνα με το άρθρο 10 και ότι το σχέδιο ή πρόγραμμα διατίθεται στους εν λόγω ενδιαφερομένους μαζί με έγγραφο στο οποίο συνοψίζονται ο τρόπος με τον οποίο έχουν ενσωματωθεί οι περιβαλλοντικές πτυχές, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, ο τρόπος με τον οποίο ελήφθησαν υπόψη τα σχόλια που διαβιβάστηκαν σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 10, καθώς και οι λόγοι έγκρισής του, λαμβανομένων υπόψη των εύλογων εναλλακτικών λύσεων.

Άρθρο 12

Παρακολούθηση

1. Κάθε μέρος παρακολουθεί τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, από την υλοποίηση των σχεδίων και προγραμμάτων, τα οποία εγκρίθηκαν βάσει του άρθρου 11 προκειμένου, μεταξύ άλλων, να εντοπιστούν εγκαίρως απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να είναι σε θέση να λάβει τα ενδεδειγμένα μέτρα αποκατάστασης.

2. Τα αποτελέσματα της διαδικασίας παρακολούθησης καθίστανται διαθέσιμα, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, στις αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 και στο κοινό.

Άρθρο 13

Πολιτικές και νομοθεσία

1. Κάθε μέρος επιδιώκει να εξασφαλίσει ότι λαμβάνονται δεόντως υπόψη και ενσωματώνονται οι περιβαλλοντικές πτυχές, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, κατά την εκπόνηση των προτάσεων του για το σχεδιασμό πολιτικών και τη θέσπιση νομοθετικών πράξεων που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία.

2. Κατά την εφαρμογή της παραγράφου 1, κάθε μέρος λαμβάνει υπόψη τις ενδεδειγμένες αρχές και τα στοιχεία του παρόντος πρωτοκόλλου.

3. Κάθε μέρος καθορίζει, όπου ενδείκνυται, τις πρακτικές ρυθμίσεις για το συνυπολογισμό και την ενσωμάτωση σύμφωνα με την παράγραφο 1 των περιβαλλοντικών πτυχών, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη διαφάνειας κατά τη λήψη των αποφάσεων.

4. Κάθε μέρος υποβάλλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος άρθρου στη Σύνοδο των μερών της σύμβασης, η οποία επέχει θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου.

Άρθρο 14

Η σύνοδος των μερών της σύμβασης η οποία επέχει θέση συνόδου των μερών του πρωτοκόλλου

1. Η σύνοδος των μερών της σύμβασης επέχει θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου. Η πρώτη σύνοδος των μερών της σύμβασης που επέχει θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου συγκαλείται το αργότερο εντός ενός έτους από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος πρωτοκόλλου και με την ευκαιρία συνόδου των μερών της σύμβασης, εφόσον έχει προγραμματιστεί τέτοιου είδους σύνοδος εντός της εν λόγω περιόδου. Οι επόμενες συνόδους των μερών της σύμβασης που επέχουν θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου συγκαλούνται σε συνδυασμό με τις συνόδους των μερών της σύμβασης, εκτός εάν ληφθεί διαφορετική απόφαση από τη σύνοδο των μερών της σύμβασης που επέχει θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου.

2. Τα μέρη της σύμβασης τα οποία δεν είναι μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου είναι δυνατόν να συμμετέχουν ως παρατηρητές στις διαδικασίες οιασδήποτε συνόδου των μερών της σύμβασης η οποία επέχει θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου. Όταν η σύνοδος των μερών της σύμβασης επέχει θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου, οι αποφάσεις βάσει του παρό-

ντος πρωτοκόλλου λαμβάνονται μόνο από τα μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου.

3. Όταν η σύνοδος των μερών της σύμβασης επέχει θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου, οιοδήποτε μέλος του Γραφείου της συνόδου των μερών που εκπροσωπεί μέρος της σύμβασης το οποίο τη στιγμή εκείνη δεν είναι μέρος του παρόντος πρωτοκόλλου, αντικαθίστανται από άλλο μέλος που εκλέγεται από τα μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου και μεταξύ αυτών.

4. Η σύνοδος των μερών της σύμβασης που επέχει θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου προβαίνει σε τακτική ανασκόπηση της εφαρμογής του παρόντος πρωτοκόλλου και, για το σκοπό αυτό:

α) επανεξετάζει πολιτικές και μεθόδους προσέγγισης της στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης, για την περαιτέρω βελτίωση των διαδικασιών που προβλέπονται στο παρόν πρωτόκολλο·

β) ανταλλάσσει πληροφορίες όσον αφορά την αποκτηθείσα εμπειρία στον τομέα της στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και της εφαρμογής του παρόντος πρωτοκόλλου·

γ) προσφεύγει, όπου ενδείκνυται, στις υπηρεσίες και στη συνεργασία αρμόδιων φορέων που κατέχουν την κατάλληλη εμπειρογνωμοσύνη για την επίτευξη των σκοπών του παρόντος πρωτοκόλλου·

δ) συστήνει τα επικουρικά όργανα τα οποία θεωρεί αναγκαία για την εφαρμογή του παρόντος πρωτοκόλλου·

ε) όπου είναι αναγκαίο, μελετά και εγκρίνει προτάσεις τροποποιήσεων του παρόντος πρωτοκόλλου· και

στ) μελετά και λαμβάνει συμπληρωματικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που λαμβάνονται από κοινού βάσει του παρόντος πρωτοκόλλου και της σύμβασης, τα οποία είναι δυνατόν να απαιτούνται για την επίτευξη των σκοπών του παρόντος πρωτοκόλλου.

5. Ο εσωτερικός κανονισμός της συνόδου των μερών της σύμβασης εφαρμόζεται κατ' αναλογία και στο παρόν πρωτόκολλο, εκτός εάν ληφθεί διαφορετική απόφαση με κοινή συναίνεση από τη σύνοδο των μερών της σύμβασης που επέχει θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου.

6. Κατά την πρώτη σύνοδο των μερών της σύμβασης που επέχει θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου μελετώνται και θεσπίζονται οι κανόνες εφαρμογής στο παρόν πρωτόκολλο της διαδικασίας για την εξέταση της συμμόρφωσης με τη σύμβαση.

7. Κάθε μέρος υποβάλλει, σε χρονικά διαστήματα που καθορίζονται από τη σύνοδο των μερών της σύμβασης που επέχει θέση συνόδου των μερών του παρόντος πρωτοκόλλου, έκθεση προς τη Σύνοδο των μερών της σύμβασης που επέχει θέση συνόδου των μερών του πρωτοκόλλου σχετικά με τα μέτρα που έχει λάβει για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου.

Άρθρο 15

Σχέση με άλλες διεθνείς συμφωνίες

Οι σχετικές διατάξεις του παρόντος πρωτοκόλλου εφαρμόζονται με την επιφύλαξη των διατάξεων των συμβάσεων της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη του ΟΗΕ (UNECE), αφενός για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε διασυνοριακό πλαίσιο, και αφετέρου για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα.

Άρθρο 16

Δικαίωμα ψήφου

1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 κατωτέρω, κάθε μέρος του παρόντος πρωτοκόλλου διαθέτει μία ψήφο.

2. Οι περιφερειακοί οργανισμοί οικονομικής ολοκλήρωσης, σε θέματα της αρμοδιότητάς τους, ασκούν το δικαίωμα ψήφου με αριθμό ψήφων ίσο προς τον αριθμό των κρατών μελών τους που είναι μέρη του παρόντος πρωτοκόλλου. Οι οργανισμοί αυτοί δεν ασκούν το δικαίωμα ψήφου εφόσον τα κράτη μέλη τους ασκούν το δικαίωμά τους, και αντιστρόφως.

Άρθρο 17

Γραμματεία

Η γραμματεία που δημιουργήθηκε δυνάμει του άρθρου 13 της σύμβασης επέχει θέση γραμματείας του παρόντος πρωτοκόλλου και το άρθρο 13 στοιχία α) έως γ) της σύμβασης σχετικά με τα καθήκοντα της γραμματείας εφαρμόζονται κατ' αναλογία στο παρόν πρωτόκολλο.

Άρθρο 18

Παραρτήματα

Τα παραρτήματα του παρόντος πρωτοκόλλου αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτού.

Άρθρο 19

Τροποποιήσεις του πρωτοκόλλου

1. Οιοδήποτε μέρος δύναται να προτείνει τροποποιήσεις του παρόντος πρωτοκόλλου.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, η διαδικασία πρότασης, έγκρισης και θέσης σε ισχύ των τροποποιήσεων της σύμβασης που καθορίζεται στις παραγράφους 2 έως 5 του άρθρου 14 της σύμβασης εφαρμόζεται, κατ' αναλογία, στις τροποποιήσεις του παρόντος πρωτοκόλλου.

3. Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου, τα τρία τέταρτα των μερών που απαιτούνται για τη θέση σε ισχύ τροποποίησης από πλευράς των μερών τα οποία την έχουν κυρώσει,

εγκρίνει ή αποδεχθεί, υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των μερών κατά τη στιγμή της έγκρισης της τροποποίησης.

Άρθρο 20

Επίλυση διαφορών

Οι διατάξεις για την επίλυση διαφορών του άρθρου 15 της σύμβασης εφαρμόζονται κατ' αναλογία στο παρόν πρωτόκολλο.

Άρθρο 21

Υπογραφή

Το παρόν πρωτόκολλο είναι ανοικτό για υπογραφή στο Κιέβο (Ουκρανία) από 21 έως 23 Μαΐου 2003, και κατόπιν στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη έως τις 31 Δεκεμβρίου 2003, από κράτη μέλη της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη καθώς και από κράτη που έχουν συμβουλευτικό καθεστώς στην Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη, σύμφωνα με τις παραγράφους 8 έως 11 του ψηφίσματος 36 (IV) του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1947, και από περιφερειακούς οργανισμούς οικονομικής ολοκλήρωσης που έχουν συσταθεί από κυρίαρχα κράτη μέλη της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη, στους οποίους τα κράτη μέλη έχουν μεταβιβάσει αρμοδιότητες για θέματα που διέπονται από το παρόν πρωτόκολλο, συμπεριλαμβανομένης της αρμοδιότητας να συνάπτουν συνθήκες επί των εν λόγω θεμάτων.

Άρθρο 22

Θεματοφύλακας

Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών εκτελεί χρέη θεματοφύλακα του παρόντος πρωτοκόλλου.

Άρθρο 23

Κύρωση, αποδοχή, έγκριση και προσχώρηση

1. Το παρόν πρωτόκολλο υπόκειται σε κύρωση, αποδοχή ή έγκριση από τα υπογράφοντα κράτη και τους περιφερειακούς οργανισμούς οικονομικής ολοκλήρωσης που αναφέρονται στο άρθρο 21.

2. Το παρόν πρωτόκολλο παραμένει ανοικτό, από την 1η Ιανουαρίου 2004, για προσχώρηση κρατών και περιφερειακών οργανισμών οικονομικής ολοκλήρωσης που αναφέρονται στο άρθρο 21.

3. Οιοδήποτε άλλο κράτος, πέραν των αναφερόμενων στην ανωτέρω παράγραφο 2, το οποίο είναι μέλος των Ηνωμένων Εθνών δύναται να προσχωρήσει στο πρωτόκολλο, εφόσον δώσει την έγκρισή της η σύνοδος των μερών της σύμβασης που επέχει θέση συνόδου των μερών του πρωτοκόλλου.

4. Κάθε περιφερειακός οργανισμός οικονομικής ολοκλήρωσης που αναφέρεται στο άρθρο 21, ο οποίος καθίσταται μέρος του παρόντος πρωτοκόλλου χωρίς οιοδήποτε από τα κράτη μέλη του να είναι μέρος, δεσμεύεται από όλες τις υποχρεώσεις βάσει του παρόντος πρωτοκόλλου. Εάν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη του εν λόγω οργανισμού είναι μέρος/η του παρόντος πρωτοκόλλου, ο οργανισμός και τα κράτη μέλη του αποφασίζουν επί των αντιστοιχών ευθυνών τους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους βάσει του παρόντος πρωτοκόλλου. Στις περιπτώσεις αυτές, ο οργανισμός και τα κράτη μέλη του δεν δικαιούνται να ασκούν ταυτοχρόνως δικαιώματα δυνάμει του παρόντος πρωτοκόλλου.

5. Στις πράξεις κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, οι περιφερειακοί οργανισμοί οικονομικής ολοκλήρωσης που αναφέρονται στο άρθρο 21 δηλώνουν την έκταση των αρμοδιοτήτων τους σχετικά με τα θέματα που διέπονται από το παρόν πρωτόκολλο. Οι οργανισμοί αυτοί πληροφορούν επίσης τον Θεματοφύλακα για οιαδήποτε ουσιώδη μεταβολή της έκτασης των αρμοδιοτήτων τους.

Άρθρο 24

Έναρξη ισχύος

1. Το παρόν πρωτόκολλο τίθεται σε ισχύ την ενενηκοστή ημέρα από την ημερομηνία κατάθεσης της δέκατης έκτης πράξης κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης.

2. Για τους σκοπούς της ανωτέρω παραγράφου 1, οιαδήποτε πράξη κατατίθεται από περιφερειακό οργανισμό οικονομικής ολοκλήρωσης που αναφέρεται στο άρθρο 21 δεν πρέπει να προστίθεται στις πράξεις που έχουν κατατεθεί από κράτη μέλη του οργανισμού αυτού.

3. Για κάθε κράτος ή περιφερειακό οργανισμό οικονομικής ολοκλήρωσης που αναφέρεται στο άρθρο 21, που κυρώνει, αποδέχεται ή εγκρίνει το παρόν πρωτόκολλο ή προσχωρεί σε αυτό μετά την κατάθεση της δέκατης έκτης πράξης κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, το πρωτόκολλο αρχίζει να ισχύει την ενενηκοστή ημέρα μετά την ημερομηνία κατάθεσης από το εν λόγω κράτος ή οργανισμό της πράξης κύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης.

4. Το παρόν πρωτόκολλο εφαρμόζεται σε σχέδια, προγράμματα, πολιτικές και νομοθεσία των οποίων η πρώτη επίσημη προπαρασκευαστική πράξη έπεται της ημερομηνίας κατά την οποία τίθεται σε ισχύ το παρόν πρωτόκολλο. Εφόσον για το μέρος στην επικράτεια του οποίου μελετάται η εκπόνηση σχεδίου, προγράμματος,

πολιτικής ή πράξης νομοθεσίας εφαρμόζεται η παράγραφος 3, το παρόν πρωτόκολλο εφαρμόζεται σε σχέδια, προγράμματα, πολιτικές και νομοθεσία των οποίων η πρώτη επίσημη προπαρασκευαστική πράξη έπεται της ημερομηνίας κατά την οποία το παρόν πρωτόκολλο τίθεται σε ισχύ για το εν λόγω μέρος.

Άρθρο 25

Αποχώρηση

Ανά πάσα στιγμή μετά την παρέλευση τετραετίας από την ημερομηνία κατά την οποία ετέθη σε ισχύ το παρόν πρωτόκολλο για ένα μέρος, το μέρος αυτό δύναται να αποχωρήσει από το πρωτόκολλο, επιδίδοντας γραπτή κοινοποίηση στον Θεματοφύλακα. Η αποχώρηση αυτή ισχύει την ενενηκοστή ημέρα από την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησής της από τον Θεματοφύλακα. Η αποχώρηση αυτή δεν θίγει την εφαρμογή των άρθρων 5 έως 9, 11 και 13 σχετικά με τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση βάσει του παρόντος πρωτοκόλλου που έχει ήδη αρχίσει, ή την εφαρμογή του άρθρου 10 σχετικά με την κοινοποίηση ή αίτηση που έχει ήδη πραγματοποιηθεί, προτού τεθεί σε ισχύ η αποχώρηση αυτή.

Άρθρο 26

Αυθεντικά κείμενα

Το πρωτότυπο του παρόντος πρωτοκόλλου, του οποίου το αγγλικό, γαλλικό και ρωσικό κείμενο είναι εξίσου αυθεντικά, κατατίθεται στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογεγραμμένοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι, υπέγραψαν το παρόν πρωτόκολλο.

Κίεβο (Ουκρανία), είκοσι μία Μαΐου δύο χιλιάδες τρία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Κατάλογος έργων όπως αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2

1. Διυλιστήρια αργού πετρελαίου (με εξαίρεση τις επιχειρήσεις που παράγουν μόνο λιπαντικά από αργό πετρέλαιο) και εγκαταστάσεις για την εξαερίωση ή υγροποίηση 500 τουλάχιστον μετρικών τόνων άνθρακα ή ασφαλτούχων σχιστόλιθων ημερησίως.
2. Θερμοηλεκτρικοί σταθμοί και άλλες εγκαταστάσεις καύσεως με θερμική ισχύ από 300 megawatt και άνω και πυρηνικοί σταθμοί και άλλοι πυρηνικοί αντιδραστήρες (εκτός από τις ερευνητικές μονάδες για την παραγωγή και μετατροπή σχάσιμων και αναπαραγόμενων υλικών, με ανώτατη διαρκή θερμική ισχύ κάτω του 1 kilowatt).
3. Εγκαταστάσεις που έχουν σχεδιαστεί μόνο για την παραγωγή ή τον εμπλουτισμό πυρηνικών καυσίμων, για την επεξεργασία ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων ή την αποθήκευση, διάθεση και επεξεργασία ραδιενεργών αποβλήτων.
4. Μεγάλες εγκαταστάσεις για την παραγωγή ακατέργαστου χυτοσίδηρου και χάλυβα και την παραγωγή μη σιδηρούχων μετάλλων.
5. Εγκαταστάσεις για την εξόρυξη αμιάντου και για την κατεργασία και μεταποίηση αμιάντου και προϊόντων που περιέχουν αμιάντο: για προϊόντα αμιαντοσιμέντου, με ετήσια παραγωγή άνω των 20 000 τόνων τελικών προϊόντων· για υλικά τριβής, με ετήσια παραγωγή άνω των 50 τόνων τελικών προϊόντων· και για άλλες εγκαταστάσεις όπου χρησιμοποιούνται ποσότητες αμιάντου άνω των 200 τόνων ετησίως.
6. Ολοκληρωμένες χημικές εγκαταστάσεις.
7. Έργα κατασκευής αυτοκινητοδρόμων, οδών ταχείας κυκλοφορίας ⁽¹⁾ και σιδηροδρομικών γραμμών μεγάλων αποστάσεων και αερολιμένων ⁽²⁾ με βασικούς διαδρόμους προσγείωσης/απογείωσης τουλάχιστον 2 100 μέτρων.
8. Μεγάλης διαμέτρου αγωγοί μεταφοράς πετρελαίου ή αερίου.
9. Εμπορικοί λιμένες και εσωτερικές πλωτές οδοί και λιμένες για την κυκλοφορία στις εσωτερικές πλωτές οδούς που επιτρέπουν τη διέλευση σκαφών άνω των 1 350 τόνων.
10. Εγκαταστάσεις διάθεσης αποβλήτων για αποτέφρωση, χημική επεξεργασία ή υγειονομική ταφή τοξικών και επικίνδυνων αποβλήτων.
11. Μεγάλα φράγματα και ταμιευτήρες.
12. Έργα άντλησης υπογείων υδάτων εφόσον ο ετήσιος όγκος αντλούμενου ύδατος ισούται ή υπερβαίνει τα 10 εκατ. κυβικά μέτρα.
13. Παραγωγή χαρτοπολτού και χάρτου 200 ή περισσότερων μετρικών τόνων ξηρανθέντος στον αέρα προϊόντος ημερησίως.
14. Μείζονες μεταλλευτικές εργασίες, επιτόπια εξόρυξη και επεξεργασία ορυκτών μεταλλευμάτων ή άνθρακα.
15. Παραγωγή υδρογονανθράκων σε ανοικτή θάλασσα.
16. Μείζονες εγκαταστάσεις αποθήκευσης πετρελαίου, πετροχημικών και χημικών προϊόντων.
17. Αποψίλωση μεγάλων δασικών περιοχών.

⁽¹⁾ Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου νοούνται ως:

— «Αυτοκινητόδρομος» νοείται ο οδικός άξονας ο ειδικά σχεδιασμένος και κατασκευασμένος για την κυκλοφορία μηχανοκίνητων οχημάτων, ο οποίος δεν εξυπηρετεί ιδιοκτησίες που συνορεύουν με αυτόν, και ο οποίος:

α) φέρει, πλην ορισμένων σημείων ή προσωρινά, χωριστές λωρίδες κυκλοφορίας για τις δύο κατευθύνσεις κυκλοφορίας, χωρισμένες η μία από την άλλη είτε με διαχωριστική νησίδα που δεν προορίζεται για την κυκλοφορία, είτε, κατ' εξαίρεση, με άλλα μέσα·
β) δεν διασταυρώνεται στο ίδιο επίπεδο με άλλη οδό, με σιδηροδρομική ή τροχιοδρομική γραμμή ή με διάβαση πεζών και
γ) φέρει ειδική σήμανση αυτοκινητοδρόμου.

— «Οδοί ταχείας κυκλοφορίας» νοούνται οι οδοί αποκλειστικά για την κυκλοφορία μηχανοκίνητων οχημάτων, η πρόσβαση στις οποίες είναι εφικτή μόνο από ανισόπεδους κόμβους ή ελεγχόμενες διασταυρώσεις και στις οποίες, ιδιαίτερα, απαγορεύεται η στάση και στάθμευση στις λωρίδες κυκλοφορίας.

⁽²⁾ Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου, ως «αερολιμένες» νοούνται οι αερολιμένες οι οποίοι πληρούν τον ορισμό που δίνει η σύμβαση του Σικάγου του 1944 για την ίδρυση του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (παράρτημα 14).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Λοιπά έργα που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2

1. Έργα γεωργικού αναδασμού.
2. Έργα για τη χρησιμοποίηση ακαλλιέργητης γης ή ημιφυσικών περιοχών για εντατικές γεωργικές καλλιέργειες.
3. Έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων για τη γεωργία, συμπεριλαμβανομένων των αρδευτικών και αποστραγγιστικών έργων.
4. Εγκαταστάσεις εντατικής κτηνοτροφίας (συμπεριλαμβανομένης της πτηνοτροφίας).
5. Αρχική δάσωση και αποψίλωση δασικών εκτάσεων με σκοπό την αλλαγή του τρόπου εκμετάλλευσης του εδάφους.
6. Εντατική ιχθυοκαλλιέργεια.
7. Πυρηνικοί σταθμοί και άλλοι πυρηνικοί αντιδραστήρες (1) συμπεριλαμβανομένων του παροπλισμού ή της αποξήλωσης τους (εκτός από τις ερευνητικές μονάδες για την παραγωγή και μετατροπή σχάσιμων και αναπαραγόμενων υλικών με ανώτατη διαρκή θερμική ισχύ κάτω του 1 kilowatt), εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
8. Κατασκευή εναέριων αγωγών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας με τάση 220 kilovolts και άνω και μήκος 15 χιλιομέτρων ή μεγαλύτερο και άλλα έργα για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω εναέριων καλωδίων.
9. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ατμού και θερμού ύδατος.
10. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις για τη μεταφορά αερίου, ατμού και θερμού ύδατος.
11. Επίγεια αποθήκευση ορυκτών καυσίμων και φυσικού αερίου.
12. Υπόγεια αποθήκευση ορυκτών καυσίμων.
13. Βιομηχανική μπρικετοποίηση άνθρακα και λιγνίτη.
14. Εγκαταστάσεις παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας.
15. Εγκαταστάσεις για την αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας για την παραγωγή άλλων μορφών ενέργειας (αιολικά πάρκα).
16. Εγκαταστάσεις, στο βαθμό που δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I:
 - για την παραγωγή ή τον εμπλουτισμό πυρηνικών καυσίμων,
 - για την επεξεργασία ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων
 - για την τελική διάθεση ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων,
 - αποκλειστικά για την τελική διάθεση ραδιενεργών αποβλήτων,
 - αποκλειστικά για την αποθήκευση (η οποία προγραμματίζεται για περισσότερα από 10 έτη) ακτινοβολημένων πυρηνικών καυσίμων σε χώρο διαφορετικό από το χώρο παραγωγής, ή
 - για την επεξεργασία και αποθήκευση ραδιενεργών αποβλήτων.
17. Λατομεία, υπαίθρια ορυχεία και εξόρυξη τύρφης, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
18. Υπόγεια ορυχεία, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
19. Εξόρυξη ορυκτών με βυθοκόρηση ποταμών και θαλασσών.
20. Γεωτρήσεις βάρους (ειδικότερα γεωθερμικές γεωτρήσεις, γεωτρήσεις για την αποθήκευση πυρηνικών αποβλήτων, υδρογεωτρήσεις), με εξαίρεση τις γεωτρήσεις για τη διερεύνηση της σταθερότητας του εδάφους.

21. Εγκαταστάσεις επιφανείας της βιομηχανίας εξόρυξης άνθρακα, πετρελαίου, φυσικού αερίου και μεταλλευμάτων, καθώς και ασφαλτούχων σχιστόλιθων.
22. Ολοκληρωμένες μεταλλουργικές βιομηχανίες για την παραγωγή ακατέργαστου χυτοσιδήρου και χάλυβα, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
23. Εγκαταστάσεις παραγωγής χυτοσιδήρου ή χάλυβα (πρωτογενούς ή δευτερογενούς τήξης), συμπεριλαμβανομένων χυτηρίων συνεχούς τήξης.
24. Εγκαταστάσεις επεξεργασίας σιδηρούχων μετάλλων (με έλαση εν θερμώ, με σφυρηλάτηση, με επίθεση προστατευτικών στρωμάτων τηγμένων μετάλλων).
25. Χυτήρια σιδηρούχων μετάλλων.
26. Εγκαταστάσεις παραγωγής ακατέργαστων μη σιδηρούχων μετάλλων από μεταλλεύματα, συμπυκνώματα ή δευτερογενείς πρώτες ύλες, με μεταλλουργικές, χημικές ή ηλεκτρολυτικές διεργασίες, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
27. Εγκαταστάσεις τήξης μη σιδηρούχων μετάλλων και κραμάτων, εξαιρουμένων των πολυτίμων μετάλλων και συμπεριλαμβανομένων των προϊόντων ανάκτησης (εξευγενισμός, χύτευση κ.λπ.), εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
28. Εγκαταστάσεις επιφανειακής επεξεργασίας μετάλλων και πλαστικών υλών με ηλεκτρολυτικές ή χημικές διεργασίες.
29. Κατασκευή και συναρμολόγηση μηχανοκίνητων οχημάτων και κατασκευή κινητήρων μηχανοκίνητων οχημάτων.
30. Ναυπηγεία.
31. Εγκαταστάσεις κατασκευής και επισκευής αεροσκαφών.
32. Κατασκευή σιδηροδρομικού υλικού.
33. Βαθιά κοίλανση με χρήση εκρηκτικών.
34. Εγκαταστάσεις φρύξης και περιτήξης μεταλλευμάτων.
35. Εγκαταστάσεις παραγωγής οπτάνθρακα (ξηρά απόσταξη του άνθρακα).
36. Εγκαταστάσεις για την παραγωγή τσιμέντου.
37. Υαλουργία συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής υάλινων ινών.
38. Εγκαταστάσεις τήξης ορυκτών υλών συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής ορυκτών ινών.
39. Παραγωγή κεραμικών ειδών με ψήσιμο, ιδίως δε κεραμιδιών, πλίνθων, πυρίμαχων πλίνθων, πλακιδίων, ψευδοπορσελάνης ή πορσελάνης.
40. Εγκαταστάσεις για την παραγωγή χημικών προϊόντων ή την επεξεργασία ενδιάμεσων προϊόντων, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
41. Παραγωγή φυτοφαρμάκων και φαρμακευτικών προϊόντων, χρωμάτων και βερνικιών, ελαστομερών και υπεροξειδίων.
42. Εγκαταστάσεις αποθήκευσης πετρελαίου, πετροχημικών και χημικών προϊόντων, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
43. Παραγωγή φυτικών και ζωικών ελαίων και λιπαρών ουσιών.
44. Συσκευασία και κονσερβοποιία ζωικών και φυτικών προϊόντων.
45. Παρασκευή γαλακτοκομικών προϊόντων.
46. Ζυθοποιία και παραγωγή βύνης.
47. Ζαχαροπλαστική και παρασκευή σιροπιών.
48. Σφαγεία.
49. Βιομηχανίες παραγωγής αμύλου.
50. Εργοστάσια παραγωγής ιχθυάλευρου και ιχθυελαίου.

51. Ζαχαρουργεία.
52. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις παραγωγής χαρτοπολτού, χαρτιού και χαρτονιού, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
53. Εγκαταστάσεις προεπεξεργασίας ή βαφής ινών ή υφασμάτων.
54. Εγκαταστάσεις δέψης δερμάτων.
55. Εργοστάσια παραγωγής και κατεργασίας κυτταρίνης.
56. Παραγωγή και επεξεργασία προϊόντων που προέρχονται από ελαστομερή.
57. Εγκαταστάσεις παραγωγής τεχνητών ορυκτών ινών.
58. Εγκαταστάσεις ανάκτησης ή καταστροφής εκρηκτικών ουσιών.
59. Εγκαταστάσεις για την παραγωγή αμιάντου και την κατασκευή προϊόντων με βάση τον αμιάντο, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
60. Διαλυτήρια πλοίων.
61. Κλίνες δοκιμών κινητήρων, στροβίλων ή αεριοδητών.
62. Μόνιμες πίστες αγώνων και δοκιμών μηχανοκινήτων οχημάτων.
63. Αγωγοί μεταφοράς αερίου ή πετρελαίου, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
64. Αγωγοί για τη μεταφορά χημικών με διάμετρο μεγαλύτερη των 800 mm και μήκος μεγαλύτερο των 40 km.
65. Κατασκευή σιδηροδρομικών γραμμών και εγκαταστάσεων μεταφόρτωσης για συνδυασμένες μεταφορές και συνδυασμένων τερματικών σταθμών, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
66. Κατασκευή τροχιοδρόμων, υπερυψωμένων ή υπογείων σιδηροδρόμων, εναέριων σιδηροδρόμων ή παρεμφερών σιδηροδρόμων ειδικού τύπου που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά ή κυρίως για τη μεταφορά επιβατών.
67. Κατασκευή οδών, συμπεριλαμβανομένης της ευθυγράμμισης και/ή διαπλάτυνσης υφιστάμενων οδών, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
68. Κατασκευή λιμένων και λιμενικών εγκαταστάσεων, καθώς και αλιευτικών λιμένων, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
69. Κατασκευή εσωτερικών πλωτών οδών και λιμένων για εσωτερική πλωτή κυκλοφορία, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
70. Εμπορικοί λιμένες, αποβάθρες φορτοεκφόρτωσης που συνδέονται με την ξηρά και εξωτερικοί λιμένες, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
71. Έργα διευθέτησης υδατορευμάτων και αντιπλημμυρικά έργα.
72. Κατασκευή αερολιμένων (?) και αεροδρομίων, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
73. Εγκαταστάσεις διάθεσης αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής ταφής), εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
74. Εγκαταστάσεις για την αποτέφρωση ή χημική επεξεργασία μη επικίνδυνων αποβλήτων.
75. Αποθήκευση παλαιοσιδήρων, συμπεριλαμβανομένων των αχρήστων οχημάτων.
76. Χώροι απόθεσης ιλύος.
77. Έργα άντλησης υπογείων υδάτων ή συστήματα τεχνητής αναπλήρωσης υπογείων υδάτων, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
78. Έργα για την εκτροπή υδάτινων πόρων από μία υδρολογική λεκάνη σε άλλη.

79. Μονάδες επεξεργασίας λυμάτων.
80. Φράγματα και λοιπές εγκαταστάσεις συγκράτησης ή μακροχρόνιας ή μόνιμης ταμίευσης υδάτων, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.
81. Παράκτια έργα για την καταπολέμηση της διάβρωσης και ενδοθαλάσσια έργα που παρέχουν τη δυνατότητα διαμόρφωσης της ακτής μέσω, παραδειγματος χάρη, της κατασκευής αναχωμάτων, μολων, λιμενοβραχιόνων και άλλων έργων προστασίας από τη θάλασσα, εκτός από τη συντήρηση και την ανακατασκευή των έργων αυτών.
82. Υδραγωγοί μεγάλων αποστάσεων.
83. Χιονοδρομικές πίστες, μηχανισμοί ανάβασης και σχετικά έργα υποδομής.
84. Μαρίνες σκαφών αναψυχής.
85. Παραθεριστικοί οικισμοί και ξενοδοχειακά συγκροτήματα εκτός αστικών περιοχών και σχετικά έργα υποδομής.
86. Μόνιμοι χώροι κατασκήνωσης και στάθμευσης τροχόσπιτων.
87. Θεματικά πάρκα.
88. Έργα ανάπτυξης βιομηχανικών ζωνών.
89. Έργα αστικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής εμπορικών κέντρων και χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων.
90. Ανάκτηση εδαφών από τη θάλασσα.

(¹) Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου, οι πυρηνικοί σταθμοί και οι άλλοι πυρηνικοί αντιδραστήρες παύουν να χαρακτηρίζονται ως τέτοιοι όταν όλα τα πυρηνικά καύσιμα και τα άλλα ραδιενεργώς μολυσμένα στοιχεία αφαιρεθούν οριστικώς από τον τόπο της εγκατάστασης.

(²) Για τους σκοπούς του παρόντος πρωτοκόλλου, ως «αερολιμένες» νοούνται οι αερολιμένες οι οποίοι πληρούν τον ορισμό που δίνει η σύμβαση του Σικάγου του 1944 για την ίδρυση του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (παράρτημα 14).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Κριτήρια για τον καθορισμό των ενδεχόμενων σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1

1. Η σημασία του σχεδίου ή προγράμματος για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πτυχών, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, κυρίως με σκοπό την προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης.
 2. Ο βαθμός στον οποίο το σχέδιο ή το πρόγραμμα καθορίζει ένα πλαίσιο για έργα και άλλες δραστηριότητες είτε όσον αφορά τον τόπο, τη φύση, το μέγεθος και τις συνθήκες λειτουργίας, είτε με τη χορήγηση πόρων.
 3. Ο βαθμός στον οποίο το σχέδιο ή πρόγραμμα επηρεάζει άλλα σχέδια και προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκουν σε ένα ιεραρχημένο σύνολο.
 4. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν την υγεία, τα οποία συνδέονται με το σχέδιο ή το πρόγραμμα.
 5. Τα χαρακτηριστικά των επιπτώσεων στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, όπως είναι η πιθανότητα, η διάρκεια, η συχνότητα, η αναστρεψιμότητα, το μέγεθος και η έκταση (γεωγραφική περιοχή ή μέγεθος πληθυσμού που ενδέχεται να θιγούν).
 6. Οι κίνδυνοι για το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της υγείας.
 7. Η διασυνοριακή φύση των επιπτώσεων.
 8. Ο βαθμός στον οποίο το σχέδιο ή το πρόγραμμα επηρεάζει πολύτιμες ή ευαίσθητες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων τοπίων που απολαύουν αναγνωρισμένου καθεστώτος προστασίας σε εθνικό, κοινοτικό ή διεθνές επίπεδο.
-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 7 παράγραφος 2

1. Το περιεχόμενο και οι κυριότεροι στόχοι του σχεδίου ή του προγράμματος και η σχέση του με άλλα σχέδια ή προγράμματα.
2. Τα θέματα που έχουν σχέση με την τρέχουσα κατάσταση του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, και η πιθανή εξέλιξη τους εφόσον δεν υλοποιηθεί το σχέδιο ή το πρόγραμμα.
3. Τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, σε περιοχές που ενδέχεται να θιγούν σημαντικά.
4. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν την υγεία, τα οποία συνδέονται με το σχέδιο ή το πρόγραμμα.
5. Οι περιβαλλοντικοί στόχοι, συμπεριλαμβανομένων των στόχων για την υγεία, που έχουν τεθεί σε διεθνές, εθνικό και άλλα επίπεδα που έχουν σχέση με το σχέδιο ή το πρόγραμμα και οι τρόποι με τους οποίους οι στόχοι αυτοί και άλλες περιβαλλοντικές πτυχές, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, έχουν ληφθεί υπόψη κατά τη διάρκεια της εκπόνησής του.
6. Οι πιθανές σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις ⁽¹⁾, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 7.
7. Μέτρα για την πρόληψη, μείωση ή άμβλυση οιασδήποτε δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, που είναι δυνατόν να προέλθουν από την υλοποίηση του σχεδίου ή του προγράμματος.
8. Σκιαγράφηση των λόγων επιλογής των εναλλακτικών λύσεων που εξετάστηκαν και περιγραφή του τρόπου αξιολόγησής τους, συμπεριλαμβανομένων των δυσχερειών που αντιμετωπίστηκαν στην παροχή των αναγκαίων πληροφοριών, όπως είναι οι τεχνικές ελλείψεις ή η έλλειψη γνώσεων.
9. Μέτρα που προβλέπονται για την παρακολούθηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία, από την υλοποίηση του σχεδίου ή του προγράμματος.
10. Οι πιθανές σημαντικές διασυνοριακές επιπτώσεις στο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στην υγεία.
11. Μη τεχνική σύνοψη των πληροφοριών που διαβιβάστηκαν.

⁽¹⁾ Στις επιπτώσεις αυτές πρέπει να συμπεριλαμβάνονται δευτερογενείς, σωρευτικές, συνδυασμένες, βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες, μόνιμες και προσωρινές, θετικές και αρνητικές επιπτώσεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

Πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 5

1. Το προτεινόμενο σχέδιο ή πρόγραμμα και τα χαρακτηριστικά του.
 2. Η αρχή που είναι αρμόδια για την έγκρισή του.
 3. Η προβλεπόμενη διαδικασία, και ιδίως:
 - α) η έναρξη της διαδικασίας·
 - β) οι δυνατότητες συμμετοχής του κοινού·
 - γ) ο χρόνος και ο τόπος οιασδήποτε προβλεπόμενης δημόσιας ακρόασης·
 - δ) η αρχή από την οποία είναι δυνατόν να ληφθούν οι σχετικές πληροφορίες και στην οποία διαβιβάζονται οι πληροφορίες για εξέταση από το κοινό·
 - ε) η αρχή στην οποία είναι δυνατόν να υποβληθούν οι παρατηρήσεις ή ερωτήσεις, και το χρονοδιάγραμμα διαβίβασης των παρατηρήσεων ή ερωτήσεων· και
 - στ) οι διαθέσιμες πληροφορίες όσον αφορά το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της υγείας, που έχουν σχέση με το προτεινόμενο σχέδιο ή πρόγραμμα.
 4. Κατά πόσον το σχέδιο ή το πρόγραμμα είναι δυνατόν να αποτελέσει αντικείμενο διαδικασίας διασυνοριακής εκτίμησης.
-